

Donker-Voet, Jeanette Eerste Nederlandse vrouwelijke dierenarts; bacteriologe
(20 april 1907 te Bloemendaal – 1 maart 1979 te Houten)

Dochter van de bloembollenhandelaar Pieter Willem Voet en Geertruida Maria Gehrels.
Huwde te Rotterdam op 10 december 1936 Lourens Donker, die in dienst was van de
Nederlandse Handelsmaatschappij en die in 1943 in Japanse krijgsgevangenschap in Thailand
is overleden. Geen kinderen.

Opleiding

Na het lager (LO) en meer uitgebreid lager onderwijs (MULO) in haar geboorteplaats te hebben gevolgd, volgde zij de HBS-B in Haarlem, aanvankelijk met de bedoeling het bedrijf van haar ouders over te nemen. Na haar eindexamen uitte zij echter de wens diergeneeskunde te gaan studeren, wat zowel door de toenmalige hoogleraren van de Veeartsenijkundige Hoogeschool (V.H.) als door haar voogd een voor een vrouw minder geschikte keuze werd gevonden. Zij heeft echter doorgezet en werd in september 1925, toen de V.H. als zesde faculteit door de Utrechtse Universiteit werd ingelijfd, ingeschreven. Zij studeerde af op 19 december 1931. Zij promoveerde op 29 juni 1934 op het proefschrift Een onderzoek naar de waarde van enkele vitamine-D preparaten voor kuikens en tevens naar de mogelijkheid vitamine-D preparaten door middel van kuikens te standaardiseren.

Loopbaan

Het proefschrift was onder leiding van prof. dr. A. Klarenbeek bewerkt bij de Kliniek voor Kleine Huisdieren, waar zij behalve bij het polyklinisch werk ook betrokken was bij zowel farmacologische en toxicologische als bacteriologische onderzoeken. Tezamen met C.M. Dhont, A. Klarenbeek en W.A.P. Schüffner rapporteerde zij in 1934 het eerste geval van een besmetting met *Leptospira canicola* bij de mens, nadat een jaar eerder *L. canicola* voor het eerst uit de urine van een hond geïsoleerd was (door Klarenbeek en Schüffner).

Met een beurs van het Nederlands Pasteurfonds werkte zij gedurende twee jaar aan het Institut Pasteur te Parijs. In de tijd dat nog geen electronenmicroscopie beschikbaar was, werd de grootte van virussen bepaald door filtratieproeven met behulp van collodium-membranen. De resultaten van dit onderzoek, dat zij tezamen met drie anderen, verrichtte werd in de *Annales de l'Institut Pasteur* in 1938 gepubliceerd. Inmiddels was zij in 1936 met haar echtgenoot, die zij had ontmoet tijdens een trektocht te paard over de Hongaarse poesta's, naar Azië vertrokken; eerst naar India, waar zij een taak aanvaardde bij de dierenbescherming, vervolgens naar Borneo en toen naar Semarang op Java. Hier werkte zij in het plaatselijke ziekenhuis en ook, na de Japanse inval, als hoofd van een Rode Kruis colonne. Als weduwe repatrieerde zij na beëindiging van de oorlog, waarbij de vrouwen en kinderen eerst een tijd op Ceylon doorbrachten om aan te sterken. Ook hier verrichtte zij ondersteunend laboratoriumwerk. Na met de 'Nieuwe-Amsterdam' weer in het vaderland te zijn teruggekeerd en korte tijd gewerkt te hebben bij het Staats Veeartsenijkundig Onderzoeks Instituut (S.V.O.I.) te Rotterdam, wenste zij opnieuw naar Nederlands-Indië gaan, mede om het graf van haar echtgenoot in Thailand te bezoeken. Zij kreeg inderdaad een aanstelling bij het toenmalige gouvernement en werd al spoedig gedetacheerd bij het Veeartsenijkundig Instituut te Buitenzorg. Haar opdracht was een vaccin te maken tegen pseudovogelpest (ziekte van Newcastle). Omdat men veronderstelde dat dit vaccin zowel in Egypte als in Zuid-Afrika al werd gemaakt, reisde zij daarheen. Deze reis bleek niet succesvol; in Egypte werd zij niet tot het betreffende laboratorium toegelaten en in Zuid-Afrika (Onderstepoort) was het vaccin nog niet beschikbaar. Na de soevereiniteitsoverdracht vertrok zij eind 1950 weer naar Nederland. Nu had zij gelegenheid om via Thailand te reizen en het graf van haar man te bezoeken.

Zij kreeg in 1951 een aanstelling als wetenschappelijk medewerker aan het Instituut voor Infectieziekten van de Faculteit der Diergeneeskunde. Bij de opsplitsing hiervan in het Instituut voor Virologie en het Instituut voor Bacteriologie in 1955, koos zij voor het laatste. Hier werd zij, samen met dr. C.A. van Dorssen, belast met het praktisch onderwijs. Haar wetenschappelijk onderzoek had vnl. betrekking op listeriosis en leptospirosis. Daarnaast hield zij zich bezig met de differentiatie van mycoplasmen bij vogels en zoogdieren. In 1958 verbleef zij een jaar aan de Michigan State University te East Lansing met een beurs van de 'American Association of University Women' voor het doen van listeriose-onderzoek. Ook nam zij deel aan verschillende internationale symposia over haar specialismen.

Verdiensten

Nettie Donker-Voet heeft als pionier van de vrouwelijke dierenartsen een rolmodel vervuld. Onder vaak zeer moeilijke omstandigheden heeft zij steeds vorm weten te geven aan de invulling van het ideaal dat zij zich had gesteld. Zij heeft door haar onderwijs en onderzoek een grote bijdrage geleverd aan de opbouw van het Instituut voor Bacteriologie. Haar sociale instelling kwam naar voren door een actief lidmaatschap van de Soroptimistenclub in Utrecht en door de wijze waarop zij haar 40-jarig jubileum als dierarts in 1971 heeft gevierd, nl door alle vrouwelijke dierenartsen van toen (ca. 40) een diner aan te bieden.

Publicaties

Behalve het proefschrift, schreef zij in de eerste periode waarin zij onderzoek deed (1931-1934) 12 publicaties en in de tweede periode (1952-1971) 34. De titels zijn opgenomen in Publicaties en dissertaties voortgekomen uit de Veeartsenijkundige Hoogeschool, later Faculteit der Diergeneeskunde in de periode 1921-1971 (Utrecht, 1981) p. 126-127, 143, 152-159, 162, 221-223, 246 en 330.

Biografie

A. van der Schaaf. In memoriam dr. Jeanette Donker-Voet. Tijdschrift voor Diergeneeskunde, 104, 445-447, 1979.

I. van der Gaag. Dr. Jeanette (Nettie) Donker-Voet eerste vrouwelijke dierenarts in Nederland. Ibid., 125, 8-10, 2000.

(A. Mathijssen)